

ביאור הפסוקים על ספר משלי

מהספר הקדוש

ארחות צדיקים

א"ה: כשלמדנו הספר הקדוש 'ארחות צדיקים' ראה ראינו שבהרבה מקומות מביא המחבר זצ"ל פסוקים הרבה מספר 'משלי' שבנ"ך, ובהרבה פעמים שמביא הפסוקים, הרי הוא מפרשם בפירושים מדיליה מה שלא נמצא בפירושי המפרשים האחרים שעל ספר משלי, ולכן חשבנו דאולי מן הראוי וכדאי היה להדפיס ספר 'משלי' עם פירוש הארחות צדיקים, אלא שלע"ע זה אינו ביכלתנו, ואמינא 'לא עליך המלאכה לגמור', ועל כן עכ"פ לע"ע כתבנו הפסוקים עם מיקומם שבספר משלי וכן עם מיקומם שבספר ארחות צדיקים במקום בו נמצא הפירוש על הפסוק, למען יוכל הרוצה לעיין בפירושו של הא"צ בזה הפסוק. ובאמת שכמו כן יש וראוי לערוך על זה הסדר משאר הפסוקים שהובאו בספר א"צ כאן וכגון הפסוק המובאים מספר תהילים והמובאים מספר קהלת וכו', ואמינא לא עליך המלאכה לגמור, ונזכה הרבים במה זכר אית לן בעזה"י. ויה"ר מלפני הבורא ית"ש שיהיה לתועלת עמלי התורה ויתקבל להם לרצון אכ"ר.

נערך בעזה"י ע"י

אהרן הגר"י הלוי שליט"א גרנדש

זכרון יעקב

שבט התשע"ב

פרק	פסוק	הפסוק	מקום ביאורו בספר ארחות צדיקים
א'	ז'	יראת ה' ראשית דעת	הקדמה
א'	ז'	חכמה ומוסר אוילים בזו	הקדמה
א'	ל"ג	ושמע לי ישכן בטח ושאנן מפחד רעה	שער הרצון
א'	י"ז-י"ח	כי חנם מזרה הרשת בעיני כל בעל כנף והם לדמם יארבו יצפנו לנפשתם	שער החניפות
ב'	י"ג	העזבים ארחות יושר ללכת בדרכי חשך	הקדמה
ב'	י"ד	השמחים לעשות רע יגילו בתהפכות רע	שער השמחה
ג'	ל"ד	ולענוים יתן חן	שער הענוה
ג'	ל"א	אל תקנא באיש חמס ואל תבחר בכל דרכיו	שער האהבה
ג'	ו'	בכל דרכיך דעהו והוא יישר ארחתיך	שער האהבה
ג'	י"ב	כי את אשר יאהב ה' יוכיח וגו'	שער התשובה
ג'	ט"ו	יקרה היא מפנינים	שער התורה
ה'	ט'	פן תתן לאחרים הודך ושנתיך לאכזרי	שער האכזריות
ו'	י"ז	עינים רמות	שער הגאווה
ו'	ל"ד	ולא יחמול ביום נקם	שער האכזריות
ו'	י'	מעט שנות מעט תנומות מעט חבק ידיים לשכב	שער העצלות
ו'	ט'	עד מתי עצל תשכב מתי תקום משנתך	שער העצלות
ו'	ו'	לך אל נמלה עצל ראה דרכיה וחכם	שער העצלות
ו'	ט"ז-י"ט	שש הנה שנא ה' ושבע תועבת נפשו עינים רמות לשון שקר וגו' יפיח כזבים עד שקר ומשלח מדנים בין אחים	שער השקר
ו'	י"ט	יפיח כזבים עד שקר	שער השקר
ו'	כ"ג	כי נר מצוה ותורה אור	שער לשון הרע
ז'	ג'	קשרם על אצבעתיך כתבם על לוח לבך	הקדמה
ז'	י"ג	העזה פניה ותאמר לו	שער העזות
ח'	י"ג	יראת ה' שנא רע	שער השנאה
ח'	ל"ב	ועתה בנים שמעו לי ואשרי דרכי ישמרו	שער הרצון
ח'	ל"ד	אשרי אדם שמע לי	שער הרצון
ח'	י"ג	ופי תהפכות שנאתי	שער השקר
ח'	י"ג	יראת ה' שנאת רע	שער לשון הרע
ח'	ט"ו-ט"ז	בי מלכים ימלכו ורזנים יחוקקו צדק בי שרים ישרו	שער התורה
ט'	ח'	אל תכח לץ פן ישנאך	שער השתיקה
ט'	ז'	יסר לץ לקח לו קלון	שער השתיקה
ט	ט'	תן לחכם ויחכם עוד	שער האהבה
ט"ו	א'	מענה רך ישיב חמה	שער הענוה
ט"ו	ל"א	אזן שמעת תוכחת חיים בקרב חכמים תלין	שער הרצון
ט"ו	ט"ז	טוב מעט ביראת ה' מאוצר רב ומהומה בו	שער יראת שמים
ט"ז	ה'	תועבת ה' כל גבה לב	שער הגאווה
ט"ז	ד'	כל פעל ה' למענהו	שער הגאווה
ט"ז	ז'	ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישלים עמו	שער הגאווה
			שער הרצון

שער התשובה (בב' מקומות)

שער הגאווה	לפני שבר גאון	ט"ז	י"ח
שער הכעס	כל פעל ה' למענהו	ט"ז	ד'
שער הכעס	טוב ארך אפים מגבור ומשל ברוחו מלכד עיר	ט"ז	ל"ב
שער הרצון	באור פני מלך חיים ורצונו כעב מלקוש	ט"ז	ט"ו
שער השקר	תועבת מלכים עשות רשע וגו' רצון מלכים שפתי שקר	ט"ז	י"ב- י"ג
שער התשובה (בב' מקומות)	בחסד ואמת יכפר עון	ט"ז	ו'
הקדמה	כסף נבחר לשון צדיק	י'	כ'
שער העזות	ושם רשעים ירקב	י'	ז'
שער העצלות	כחמץ לשנים וכענן לעינים כן העצל לשלחיו	י'	כ"ו
שער השתיקה	ברב דברים לא יחדל פשע	י'	י"ט
שער האמת	ברכת ה' היא תעשיר	י'	כ"ב
שער החניפות	ושם רשעים ירקב	י'	י"ז
שער התשובה	וצדקה תציל ממות	י'	ב'
שער האכזריות	גמל נפשו איש חסד ועכר שארו אכזרי	י"א	י"ז
שער הנדיבות	יש מפזר ונוסף	י"א	כ"ד
שער הציקנות	מנע בר יקבהו לאם וברכה לראש משביר	י"א	כ"ו
שער החניפות	בפה חנף ישחית רעהו ובדעת צדיקים יחלצו	י"א	ט'
שער לשון הרע	לא תלך רכיל בעמך	י"א	י"ג
שער הרחמים	ורחמי רשעים אכזרי	י"ב	י'
שער האכזריות	יודע צדיק נפש בהמתו	י"ב	י'
שער האכזריות	ושמע לעצה חכם	י"ב	ט"ו
שער הרצון	ורחמי רשעים אכזרי	י"ב	י'
שער הנדיבות	צדיק אוכל לשובע נפשו	י"ג	כ"ה
שער הענוה	הולך את חכמים יחכם	י"ג	כ'
שער הענוה	הולך את חכמים יחכם	י"ג	כ'
שער האהבה	צדיק אוכל לשובע נפשו ובטן רשעים תחסר	י"ג	כ"ה
שער הזכירה	וכסיל יפרש אולת	י"ג	ט"ז
שער האהבה	הולך את חכמים יחכם ורעה כסילים ירוע	י"ג	כ'
שער הכעס	ורועה כסילים ירוע	י"ג	כ'
שער החניפות	בכל עצב יהיה מותר	י"ד	כ"ג
שער התשובה	וכסיל מתעבר ובוטח	י"ד	ט"ז
שער השמחה	ורקב עצמות קנאה	י"ד	ל'
שער השמחה	צדקה תרומם גוי	י"ד	ל"ד
שער הקנאה	ודבר שפתים אך למחסור	י"ד	כ"ג
שער הנדיבות	אך מרי יבקש רע ומלאך אכזרי ישלח בו	י"ז	י"א
שער לשון הרע	לב שמח ייטיב גהה	י"ז	כ"ב
שער האכזריות	עקש לב לא ימצא טוב	י"ז	כ'
שער השמחה	מצדיק צדיק ומרשיע רשע תועבת ה' גם שניהם	י"ז	ט"ז
שער הרצון	גם אויל מחריש חכם יחשב	י"ז	כ"ח
שער החניפות	לעג לרש חרף עשהו	י"ז	ה'
שער השתיקה	תחת גערה במבין	י"ז	י'

שער החניפות	מהכות כסיל מאה	י' י"ז
שער לשון הרע	שמח לאד לא ינקה	ה' י"ז
שער העזות	תחנונים ידבר רש ועשיר יענה עזות	י"ח כ"ג
שער הנדיבות	מתן אדם ירחיב לו ולפני גדלים ינחנו	י"ח ט"ז
שער השתיקה	משיב דבר בטרם ישמע אולת היא לו וכלימה	י"ח י"ג
שער השתיקה	פי כסיל מחתה לו ושפתיו מוקש נפשו	י"ח ז'
שער לשון הרע (בב' מקומות)	מות וחיים ביד לשון ואהביה יאכל פריה	י"ח כ"א
שער האכזריות	מלוה ה' חונן דל	י"ט י"ז
שער הנדיבות		
שער הכעס	גדל חמה נשא ענש	י"ט י"ט
שער הכעס	שכל האדם האריך אפו	י"ט י"א
שער העצלות	עצלה תפיל תרדמה	י"ט ט"ו
שער הנדיבות	רבים יחלו פני נדיב	י"ט ו'
שער החניפות	ומהלמות לגו כסילים	י"ט כ"ט
הקדמה	גם במעלליו יתנכר נער אם זך ואם ישר פעלו	כ' י"א
שער השמחה	לץ היין המה שכר וכל שגה בו לא יחכם	כ' א'
שער העצלות	מחרף עצל לא יחרש	כ' ד'
שער העצלות	ושאל בקציר ואין	כ' ד'
שער השתיקה	לץ היין המה שכר	כ' א'
שער הגאווה	זד יהיר לץ שמו עושה בעברת זדון	כ"א כ"ד
שער העזות	העז איש רשע בפניו	כ"א כ"ט
שער העצלות	תאות עצל תמיתנו כי מאנו ידיו לעשות	כ"א כ"ה
שער הנדיבות	מתן בסתר יכפה אף	כ"א י"ד
שער הנדיבות	רודף צדקה וחסד ימצא חיים צדקה וכבוד	כ"א כ"א
שער השתיקה	זד יהיר לץ שמו עושה בעברת זדון	כ"א כ"ד
שער השקר	ואיש שומע לנצח ידבר	כ"א כ"ח
שער הענוה	עקב ענוה יראת ה'	כ"ב ד'
שער האכזריות	אל תגזל דל כי דל הוא	כ"ב כ"ב
שער האכזריות	כי ה' יריב ריבם וקבע את קבעיהם נפש	כ"ב כ"ג
שער הדאגה	ארי בחוץ בתוך רחבת ארצו	כ"ב י"ג
שער הרצון	צנים פחים בדרך עקש שומר נפשו ירחק מהם	כ"ב ה'
שער העצלות	אמר עצל ארי בחוץ בתוך רחבות ארצו	כ"ב י"ג
שער העצלות	חזית איש מהיר במלאכתו לפני מלכים יתיצב	כ"ב כ"ט
שער השתיקה	עשיר ורש נפגשו עשה כלם ה'	כ"ב ב'
	למי אוי למי אבוי למי מדנים למי שיח למי פצעים חנם למי	כ"ג כ"ט-ל'
שער השמחה	חכללות עינים למאחרים על היין לבאים לחקור ממסך	
שער השמחה	ותעלזנה כליותי בדבר שפתיך משרים	כ"ג ט"ז
שער הקנאה (בב' מקומות)	בני אל יקנא לבך בחטאים כי אם ביראת ה' כל היום	כ"ג י"ז
שער הציקנות	אל תלחם את לחם רע עין	כ"ג ו'
שער השתיקה	שמר פיו ולשונו שמר מצרות נפשו	כ"ג כ"א
שער הרחמים	הצל לקחים למות ומטים להרג	כ"ד י"א
שער האכזריות	בנפל אויבך אל תשמח ובכשלו אל יגל לבך	כ"ד י"ז
שער השמחה		
	על שדה איש עצל עברתי ועל כרם אדם חסר לב והנה עלה כלו	כ"ד ל'-ל"א
שער העצלות	קמשונים כסו פניו חרלים וגדר אבניו נהרסה	

אל תקנא באנשי רעה ואל תתאו להיות אתם, כי שד יהגה לבם ועמל שפתייהם תדברנה	כ"ד	א'-ב'
שער החניפות		
על שדה איש עצל עברתי ועל כרם אדם חסר לב והנה עלה כלו קמשונים כסו פניו חרלים וגדר אבניו נהרסה	כ"ד	ל'-ל"א
שער התורה		
הגו סיגים מכסף ויצא לצרף כלי	כ"ה	ד'
הקדמה		
שער הגאווה	כ"ה	ז'
שער הענוה	כ"ה	כ"ו
שער השנאה	כ"ה	י"ז
שער השתיקה	כ"ה	ט"ו
שער השנאה	כ"ו	כ"ד
שער השנאה	כ"ו	כ"ה
שער העצלות	כ"ו	י"ג
שער העצלות	כ"ו	י"ג
שער העצלות	כ"ו	י"ד
שער העצלות	כ"ו	ט"ו
שער העצלות	כ"ו	ט"ז
שער הזכירה	כ"ו	י"ב
שער השתיקה		
שער השתיקה	כ"ו	ה'
שער החניפות	כ"ו	כ"ח
	כ"ו	י"ח-י"ט
שער לשון הרע		
שער הגאווה	כ"ז	ב'
שער השנאה	כ"ז	ו'
שער האכזריות	כ"ז	ד'
שער הזכירה	כ"ז	י"ט
שער השקר	כ"ז	י"ד
שער לשון הרע		
שער יראת שמים	כ"ז	ז'
שער הענוה	כ"ח	י"ג
שער העזות		
שער הזריזות	כ"ח	ט'
שער הנדיבות	כ"ח	כ"ז
שער החניפות	כ"ח	ד'
שער הגאווה	כ"ט	כ"ג
שער הכעס	כ"ט	כ"ב
שער החניפות	כ"ט	כ"ז
שער לשון הרע		
שער הכעס	ל'	ל"ג
שער התשובה	ל'	ט'
הקדמה	ל"א	ל'
שער השמחה	ל"א	ו'-ז'
תנו שכר לאובד ויין למרי נפש ישתה וישכח רישו ועמלו לא יזכר עוד		

תם ונשלם, שבח לאל בורא עולם

